

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 664/2013-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. S., zastúpeného opatrovníčkou E. S., právne zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Borovskou, Štefánikova 7, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95, za účasti Okresného súdu Nové Zámky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Nové Zámky p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95 konal bez zbytočných prieťahov.

3. J. S. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 15 000 € (slovom pätnásťtisíc eur), ktorú mu je Okresný súd Nové Zámky p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Nové Zámky je p o v i n n ý uhradiť J. S. trovy konania v sume 331,12 € (slovom tristotridsaťjeden eur a dvanásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Evy Borovskej, Štefánikova 7, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. mája 2013 doručená s'ťažnosť J. S. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného opatrovníčkou E. S. (ďalej aj „opatrovníčka s'ťažovateľa“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95 a porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 171/2010.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ utrpel 4. júna 1994 pracovný úraz, keď ho počas výkonu práce v priestoroch zamestnávateľa S... napadol K. B. (ďalej aj „odporca v 1. rade“) a spôsobil mu ťažké zranenia, v dôsledku ktorých bol konštatovaný u s'ťažovateľa *„ťažký stupeň debility s poúrazovým úbytkom intelektových schopností“*. Za tento úraz zodpovedá K. B., ktorý bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 T 124/94 z 9. januára 1995 uznaný za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví. Za pracovný úraz

zodpovedá aj zamestnávateľ. Na následky úrazu bol sťažovateľ uznaný Sociálnou poisťovňou za invalidného od 4. apríla 1995.

Návrhom podaným okresnému súdu 18. mája 1995 sa sťažovateľ domáhal proti odporcovi v 1. rade náhrady škody spôsobenej mu trestným činom. Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 62/95 z 18. októbra 1995 schválil súdny zmier.

Manželka sťažovateľa podala 10. novembra 1999 návrh na pozbavenie jeho spôsobilosti na právne úkony, ktorému okresný súd vyhovel rozsudkom sp. zn. 7 Nc 1332/99 z 31. januára 2000 a ustanovil mu ju za opatrovníčku.

Opatrovníčka sťažovateľa podala 27. marca 2000 návrh na zrušenie uznesenia o schválení súdneho zmiere z 18. októbra 1995. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 16 C 55/00 z 27. októbra 2000 zrušil toto uznesenie o schválení súdneho zmiere z 18. októbra 1995. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 349/01 zo 6. februára 2002 rozsudok okresného súdu z 27. októbra 2000 zmenil tak, že návrh opatrovníčky sťažovateľa proti odporcovi na zrušenie uznesenia o schválení zmiere zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 14/03 z 28. januára 2004 v dovolacom konaní zrušil rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 62/2004 z 25. augusta 2004 potvrdil rozsudok okresného súdu z 27. októbra 2000 (ktorým okresný súd návrhu opatrovníčky sťažovateľa vyhovel) a uznesenie okresného súdu z 18. októbra 1995 o schválení súdneho zmiere z 18. októbra 1995 zrušil.

Po zrušení súdneho zmiere opatrovníčka sťažovateľa na výzvu okresného súdu doplnila návrh sťažovateľa, v nadväznosti na čo okresný súd uznesením z 10. februára 2005 pribral do konania na strane odporcu – P... (ďalej len „odporca v 2. rade“), a pripustil zmenu návrhu v zmysle upraveného petitu. Uznesením zo 17. marca 2005 okresný súd pripustil, aby do konania vstúpila namiesto odporcu v 2. rade S..., a pripustil vstup do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu v 2. rade Sociálnu poisťovňu...

V roku 2006 bol vyhlásený konkurz na majetok odporcu v 2. rade. Okresný súd uznesením z 2. mája 2006 pripustil, aby na miesto odporcu v 2. rade vstúpila správkyňa konkurznej podstaty, a pribral do konania na strane odporcu v 3. rade Sociálnu poisťovňu, ústredie... Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 158/2006 z 31. júla 2006 na odvolanie správkyne konkurznej podstaty zmenil uznesenie súdu prvého stupňa z 2. mája 2006 tak, že návrh zamietol. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 321/2006 z 28. februára 2008 zrušil uznesenie krajského súdu z 31. júla 2006 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Krajský súd následne uznesením sp. zn. 5 Co 68/2008 z 30. júna 2008 uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil.

Uznesením z 12. septembra 2008 okresný súd prerušil konanie okrem konania o rozhodovaní o nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti v časti nároku splatného 3 mesiace pred vyhlásením konkurzu a počas konkurzu. Na odvolanie opatrovníčky sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 56/2009 z 31. augusta 2009 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa z 12. septembra 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd uznesením z 27. januára 2010 pripustil zmenu návrhu a konanie proti odporcovi v 2. rade prerušil z dôvodu vyhlásenia konkurzu na jeho majetok. Uznesením z 10. mája 2010 okresný súd pripustil ďalšiu zmenu návrhu týkajúcu sa sumy uplatnených nárokov.

Okresný súd rozsudkom z 27. mája 2010 rozhodol, že odporcovia v 1. a 3. rade sú povinní uhrádzať sťažovateľovi náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti – úrazovú rentu v sume 221,25 € mesačne a túto sumu upravovať o sumu zvýšenia dôchodkových dávok podľa príslušných právnych predpisov s tým, že plnením jedného odporcu zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého odporcu. Odporcovi v 1. a 3. rade uložil zaplatiť sťažovateľovi aj úroky z omeškania. Vo zvyšnej časti návrh zamietol. Na odvolanie odporcu v 3. rade rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 25 Co 171/2010 z 28. septembra 2011 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa odporcu v 3. rade zmenil a návrh proti nemu zamietol. Opatrovníčka sťažovateľa podala proti tomuto rozhodnutiu dovolanie, o ktorom nebolo do podania sťažnosti rozhodnuté.

Po zrušení konkurzu na majetok odporcu v 2. rade (uznesením krajského súdu sp. zn. 1 K 97/2005 z 13. decembra 2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. januára 2012) opatrovníčka sťažovateľa žiadala podaním z 26. januára 2012 okresný súd, aby pokračoval v konaní s odporcom v 2. rade, a podaním z 23. februára 2012 upravila návrh. Podaním z 12. marca 2012 opatrovníčka sťažovateľa opäť žiadala o určenie termínu pojednávania. Okresný súd sťažovateľovi 23. marca 2012 oznámil, že v spise bola vykonaná úprava na predloženie veci najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní a do vrátenia spisu nemožno určiť termín pojednávania.

Opatrovníčka sťažovateľa v súvislosti s namietanou doterajšou dĺžkou konania vo vzťahu k odporcovi v 2. rade uvádza:

„Odporca v 2. rade je totiž v likvidácii a tým, že porušovateľ v 1. rade bude vyčkávať na rozhodnutie dovolacieho súdu a nevytýči pojednávanie, hoci mu v tom nič nebráni, môže dôjsť k zániku odporcu v 2. rade a tým pádom sa pohľadávka sťažovateľa stane nevyhľaditeľnou. Pre sťažovateľa je nepochopiteľné prečo porušovateľ v 1. rade nekoná s odporcom v 2. rade, keďže nárok sťažovateľa je dôvodný, výška škody bola ustálená pred dvoma rokmi, zodpovednosť odporcu v 2. rade ako bývalého zamestnávateľa sťažovateľa za pracovný úraz je nespochybniteľná, preto sťažovateľ nevidí dôvod, prečo by porušovateľ v 1. rade nemohol rozhodnúť o pokračovaní v prerušenom konaní voči odporcovi v 2. rade...“

V tejto súvislosti treba uviesť i to, že od počiatku zodpovednosť odporcu i zamestnávateľa bola nesporná. A nesporné bolo i to, že sťažovateľ v čase úrazu bol riadne zamestnaný a nesporný bol nielen jeho príjem, ale i výpočet priemerného zárobku, ktorý vykonala Slovenská poisťovňa ako právny predchodca odporcu v 3. rade. O to závažnejšie je konanie porušovateľov, ktorí o nespornom nároku (dnes už právoplatne rozhodnutom voči odporcovi v 1. rade) rozhodujú 18. rok, resp. 9 rokov po tom, čo bol zrušený súdny zmier.“

Na základe uvedeného opatrovníčka sťažovateľa navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95 porušil základné právo J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Nové Zámky sa zakazuje pokračovať v porušovaní práva J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vo veci 12 C 62/95 a prikazuje sa mu, aby v tejto veci konal.

3. Krajský súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 171/2010 porušil základné právo J. S. právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

4. J. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000 €.

5. Porušovatelia sú povinní uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 331,15 € (1 úkon právnej pomoci podľa § 11 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. činí sumu 130,17 €, 2 úkony á 130,17 € - príprava a prevzatie, podanie sťažnosti, 2 x režijný paušál á 7,81 Eur, 20 % DPH, t. j. Eur) k rukám advokátky JUDr. Evy Borovskej, a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 664/2013-11 z 12. decembra 2013 prijal sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Následne ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na konaní ústneho pojednávania, a okresný súd vyzval aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 49/2014 zo 7. februára 2014 uviedol:

„V predmetnej veci súd uznesením zo dňa 18. 10. 1995 schválil súdny zmier, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. 11. 1995. Uvedený zmier bol rozsudkom 16 C 55/00-64 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu Nitra 5 Co 62/04-152 zo dňa 25. 8. 2004 zrušený,

rozsudok nadobudol právoplatnosť 14. 10. 2004. Vzhľadom na túto skutočnosť úpravou zo dňa 6. 10. 2004 bol pripojený spis 16 C 55/00 a zároveň bol navrhovateľ vyzvaný na doloženie plnej moci na zastupovanie v konaní, ktorú doručil súdu 29. 10. 2004. Úpravou zo dňa 29. 10. 2004 konajúca sudkyňa vyzvala navrhovateľa na doplnenie návrhu o uvedenie presného výroku súdu v súlade so zákonným ustanovením § 79 a 42 O. s. p. ako aj o právne zdôvodnenie žalovaného nároku a predloženie dôkazov, na ktoré sa odvoláva. Dňa 19. 11. 2004 navrhovateľ oznámil, že žiada o predĺženie stanoveného termínu na doplnenie návrhu o ďalších 10 dní, keďže si musí zadovážiť potrebné doklady. Dňa 23. 12. 2004 doručil navrhovateľ písomné doplnenie návrhu vrátane žiadosti o pribratie vedľajšieho účastníka ako aj ďalšieho účastníka na strane odporcu a to P... O zmene návrhu a pribratí ďalšieho odporcu do konania súd rozhodol uznesením zo dňa 10. 2. 2005. Zároveň týmto dňom bola vyzvaná Sociálna poisťovňa označená v návrhu ako vedľajší účastník, aby oznámila či mieni vstúpiť do konania ako vedľajší účastník a ak áno na strane ktorého z odporcov. V rámci doručovania uvedeného uznesenia bolo zistené, P... na základe rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR zlúčilo so štátnym podnikom S..., ktorá skutočnosť bola úpravou zo dňa 16. 2. 2005 oznámená navrhovateľovi. Dňa 3. 3. 2005 navrhovateľ za odporcu v II. rade označil S... a zároveň Sociálna poisťovňa dňa 22. 2. 2005 oznámila, že mieni vstúpiť do konania na strane odporcu v II. rade. Následne uznesením zo dňa 17. 3. 2005 bola pripustená zámena účastníkov a vstup vedľajšieho účastníka do konania. Odporca II 5. 4. 2005 doručil súdu svoje písomné vyjadrenie. Úpravou zo dňa 15. 4. 2005 bol určený termín pojednávania na deň 17. 5. 2005, ktoré z dôvodu ospravedlnenia vedľajšieho účastníka bolo odročené na deň 21. 6. 2005. Predmetné pojednávanie sa neuskutočnilo vzhľadom na ospravedlnenie odporcu I a ním predloženú plnú moc na zastupovanie v konaní. Následne dňa 28. 9. 2005 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že odporca I. v lehote 10 dní predloží všetky poštové poukážky o vyplatení súm za žalované nároky v prospech navrhovateľa, ďalej vedľajší účastník doklady o vyplatení jednotlivých súm zo žalovaných nárokov v prospech navrhovateľa a navrhovateľ v lehote 10 dní vyšpecifikuje nárok v časti uplatnenej vecnej škody. Odporca dňa 5. 10. 2005 predložil doklady o úhradách, vedľajší účastník dňa 21. 10. 2005 požiadal o predĺženie lehoty na zabezpečenie dôkazov, ktoré len v súčinnosti s ústredím vie predložiť. Úpravou zo dňa 4. 1. 2006 bol vedľajší účastník urgovaný

o predloženie dokladov a tak isto aj navrhovateľ. Vedľajší účastník žiadané doklady doručil súdu 12. 1. 2006 a navrhovateľ 20. 1. 2006. Úpravou zo dňa 14. 3. 2006 bol určený termín pojednávania na deň 5. 4. 2006, o odročenie ktorého požiadal odporca pre kolíziu pojednávania jeho právneho zástupcu doložené predvolaním v trestnej veci 2 T 20/06, zároveň sa ospravedlnil aj vedľajší účastník. Na základe toho bol zmenený termín pojednávania na deň 26. 4. 2006. Dňa 3. 4. 2006 správkyňa konkurznej podstaty JUDr. D. B. súdu oznámila, že uznesením KS Bratislava 1 K 97/05 zo dňa 13. 12. 2005 bol na majetok odporcu II vyhlásený konkurz. Z uvedeného dôvodu za účelom rozhodnutia či už o prerušení konania alebo inom procesnom postupe bol termín pojednávania z dôvodu hospodárnosti zrušený. Navrhovateľ súdu dňa 12. 4. 2006 oznámil, že voči odporcovi II návrh neberie späť. Dňa 18. 4. 2006 správkyňa konkurznej podstaty odporcu II oznámila, že nedáva súhlas na pokračovanie v konaní o náhradu škody so žalovaným II. Poukázala na ustanovenie § 14 ods. 1 písm. d) Zákona o konkurze, podľa ktorého sa prerušujú všetky konania, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu. Súd uznesením zo dňa 2. 5. 2006 pripustil zámenu účastníkov na strane odporcu II. a zároveň pribral do konania ako odporcu III. Sociálnu poisťovňu... Voči tomuto rozhodnutiu navrhovateľ podal odvolanie a preto bol spis dňom 24. 05. 2006 predložený na Krajský súd Nitra, ktorý spis po rozhodnutí vrátil 20. 9. 2006 s tým, že napadnuté uznesenie zmenil tak, že návrh zamietol. Vychádzajúc z dôvodov tohto rozhodnutia, tunajší súd uznesením z 18. 10. 2006 konanie vo veci prerušil vzhľadom na vyhlásený konkurz na majetok odporcu II. Voči uvedenému uzneseniu navrhovateľ podal odvolanie, zároveň aj dovolanie voči rozhodnutiu Krajského súdu, preto bol spis dňa 12. 12. 2006 predložený na Najvyšší súd SR, ktorý spis vrátil dňa 20. 03. 2008 s tým, že uznesenie Krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd po rozhodnutí veci, uznesením 5 Co 68/08-261 zo dňa 30. 06. 2008 spis vrátil 20. 08. 2008 s tým, že pripustil zámenu účastníkov na strane odporcu II. Následne tunajší súd uznesením zo dňa 12. 09. 2008 v časti uplatneného nároku konanie prerušil, v dôsledku podaného odvolania bol spis predložený na Krajský súd Nitra, ktorý spis vrátil 27. 11. 2009 s tým, že napadnuté uznesenie zrušil. Uznesením zo dňa 27. 01. 2010 bola pripustená zmena návrhu a zároveň súd konanie voči odporcovi II prerušil. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. 02. 2010. Vo veci bolo potom vytýčené pojednávania na deň 30. 03. 2010, ktoré bolo odročené na deň 13. 05. 2010. Pred uskutočnením pojednávania dňa 10. 05.

2010 bola pripustená ďalšia zmena návrhu. Pojednávanie zo dňa 13. 05. 2010 bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku. Voči rozsudku 12 C 62/95-341 zo dňa 27. 05. 2010 podal odporca III. odvolanie, po jeho doručení účastníkom bol spis dňa 22. 09. 2010 predložený na Krajský súd Nitra, ktorý rozsudkom 25 Co 171/10-409 zo dňa 28. 09. 2011 napadnutý rozsudok zmenil tak, že v časti týkajúcej sa odporcu III. návrh zamietol, zároveň vydal uznesenie, ktorým zmenil napadnuté uznesenie týkajúce sa nesprávneho označenia odporcu III. Voči rozsudku KS Nitra dňa 13. 01. 2012 podal navrhovateľ dovolanie, dňa 30. 01. 2012 zároveň navrhovateľ doručil do spisu uznesenie o zrušení konkurzu na odporcu II. so žiadosťou o pokračovanie v konaní. V dôsledku podaného dovolania bol spis dňa 29. 03. 2012 predložený na Najvyšší súd SR. Pred predložením spisu bolo dňa 23. 03. 2012 navrhovateľovi oznámené, že spis bude bezodkladne predložený na Najvyšší súd SR a po jeho vrátení budú vykonávané úkony vo vzťahu k odporcovi II s tým, že do času rozhodnutia o podanom odvolaní napriek jeho žiadosti nie je možné vo veci určiť termín pojednávania tak ako žiada.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v predmetnej veci boli zo strany tunajšieho súdu vykonávané jednotlivé úkony plynule, bez prieťahov. Napriek tomu, že v rámci dovolacieho konania odpadla prekážka prerušenia konania voči odporcovi II tým, že v predmetnej veci navrhovateľ voči rozsudku KS Nitra 25 Co 171/10-409 zo dňa 28. 09. 2011 podal dovolanie, nebolo možné pokračovať v konaní s odporcom II. Z týchto dôvodov mám za to, že nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľa postupom tunajšieho súdu. “

Opatrovníčka sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že s ním nemožno súhlasiť. Ďalej argumentuje tým, že podané dovolanie nebráni okresnému súdu pokračovať v konaní proti odporcovi 2. rade, pričom okresný súd mal dostatok času vyhotoviť si kópiu súdneho spisu a tak pokračovať v konaní. V stanovisku uvádza:

„Takéto tvrdenie porušovateľa je zvláštne, minimálne z toho dôvodu, že práve postupom porušovateľa v 1. rade došlo k uzatvoreniu súdneho zmieru, ktorý zjavne uzatvorený nemal byť a musel byť preto následne zrušený. Taktiež je potrebné uviesť, že od počiatku právny základ, t. j. zodpovednosť odporcu v 2. rade, ako právneho nástupcu zamestnávateľa sťažovateľa bola nesporná a rovnako bola nesporná i zodpovednosť

odporcu v 1. rade. Ďalším faktom je, že právny predchodca odporcu v 3. rade Slovenská poisťovňa a. s. vypočítala priemerný zárobok sťažovateľa a s týmto sa sťažovateľ stotožnil, pričom uplatnený nárok titulom straty na zárobku tvorí takmer celú sumu uplatnenú v konaní. Ak takýto súdny spor prebieha na súde 19 rokov (a od zrušenia súdneho zmiernu 10 rokov), je už len vzhľadom na dĺžku súdneho sporu pre sťažovateľa vyjadrenie predsedu súdu neprijateľné, lebo nepociťuje a nevníma konanie ako plynulé, keď sa po tak dlhú dobu svojho života nevie domôcť nielen svojich nárokov, ale ukončenia súdneho konania vôbec, pričom osobitnými predpismi je garantované, že práve vysporiadavanie nárokov zamestnancov vyplývajúce z pracovného úrazu, ako je to u sťažovateľa bude rýchle, účinné, ba dokonca zabezpečené aj vtedy, keď zamestnávateľ, ako povinný subjekt zanikne, alebo je insolventný.“

Najvyšší súd prípisom zo 6. marca 2014 ústavnému súdu oznámil, že vo veci dovolania sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 25 Co 171/2010 z 28. septembra 2011 rozhodol 6. marca 2014 tak, že rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Účastníci konania oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Podľa § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) je súd povinný postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 117 ods. 1 OSP sudca je povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Podľa § 119 ods. 1 OSP sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj vo veci sťažovateľa.

1. Pri posudzovaní právnej a faktickej zložitosti veci podľa prvého kritéria ústavný súd uzavrel, že konanie vzhľadom na jeho predmet, t. j. rozhodovanie o návrhu na náhradu škody spôsobenej ublížením na zdraví, má pre sťažovateľa nepochybne mimoriadny význam, čo v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu vyžaduje od všeobecných súdov zvýšenú starostlivosť (m. m. II. ÚS 125/06, II. ÚS 53/04, IV. ÚS 366/2011, IV. ÚS 151/04, IV. ÚS 9/05, III. ÚS 329/2011, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Stefanova proti Bulharsku z 11. 1. 2007).

Pokiaľ ide o posúdenie právnej zložitosti veci, ústavný súd poukazuje na to, že vec tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade nie je mimoriadne právne zložitá. Podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a bežne používaná právna úprava. Výklad a používanie tejto právnej úpravy je stabilizovaný a na predmetný spor sa vzťahuje dostatok judikatúry všeobecných súdov.

Ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti veci s ohľadom na uplatnené nároky z dôvodu škody na zdraví (bolestné, náhrada za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti, vecná škoda a úrazová renta) a ich povahu.

2. Ústavný súd pri hodnotení správania sťažovateľa v napadnutom konaní vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný

postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohol pričítať na vrub sťažovateľovi v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Doterajšia dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkmi konania, čo však nezbavuje okresný súd zodpovednosti za stav konania, pretože primárnym pochybením okresného súdu bolo schválenie súdneho zmiere uznesením z 18. októbra 1995, keď z okolností prípadu muselo byť zjavné, že sťažovateľ nie je spôsobilý takéhoto právneho úkonu pre ťažkú duševnú poruchu. Z prehľadu konania tiež vyplýva, že opravné prostriedky uplatnené opatrovníčkou sťažovateľa boli podané dôvodne. V opravnom konaní boli zrušené procesné rozhodnutia okresného súdu, ktoré súviseli s vyhlásením konkurzu na majetok odporcu v 2. rade. Ústavný súd preto hodnotí tento postup okresného súdu ako neefektívny a majúci za následok zbytočné prietahy v konaní.

Ústavný súd vzal do úvahy, že okresný súd rozhodol rozsudkom z 27. mája 2010 o nároku sťažovateľa vo vzťahu k odporcovi v 1. rade a odporcovi v 3. rade, rozsudok je však právoplatný len vo vzťahu k odporcovi v 1. rade, a dosiaľ okresný súd nerozhodol o nároku sťažovateľa vo vzťahu k odporcovi v 2. rade.

Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté konanie z ústavnoprávneho hľadiska neprimerane dlhé (takmer 19 rokov) bez ohľadu na to, aký nárok sa uplatňuje. O to viac to platí v konaní, v ktorom sa vyžaduje osobitná rýchlosť postupu (napr. IV. ÚS 327/2013, IV. ÚS 459/2013) vzhľadom na povahu veci.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 62/95 porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 62/95 konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 100 000 € z dôvodu neprimerane dlhej doterajšej doby konania vo veci, ktorá má pre neho mimoriadny význam. Sťažovateľ poukazuje aj na charakter zbytočných prieskumov v súvislosti s rozhodnutiami okresného súdu a zvlášť krajského súdu, ktorých zrušenia sa musel domáhať v opravnom konaní vrátane dovolacieho konania.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 12 C 62/95, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, význam veci pre sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že konanie nebolo v celom rozsahu do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 15 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

V súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Evou Borovskou, ktorá je podľa predloženého osvedčenia platcom dane z pridanej hodnoty. Sťažovateľ sa domáhal úhrady trov konania za dva úkony právnej služby v sume 331,15 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za dva úkony vykonané v roku 2013 tak priznal po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2013 po 7,81 €, čo spolu predstavuje sumu 275,94 €. Po zvýšení o daň z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje priznaná úhrada trov konania sumu 331,12 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2014